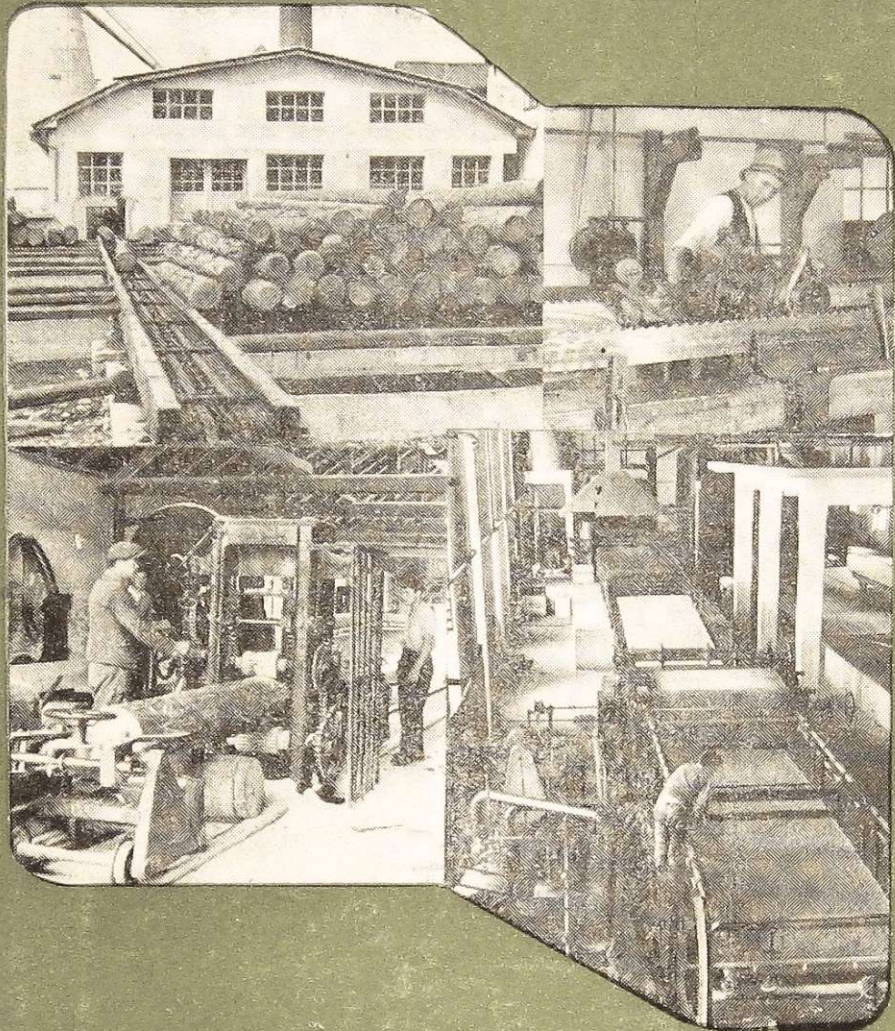

2021

ING. JERMAN JANEZ

INDUSTRIJSKA TEHNOLOGIJA LESA

ING. JERMAN JANEZ

INDUSTRIJSKA TEHNOLOGIJA LESA

I. IN II. DEL

UČBENIK ZA LESNO INDUSTRIJSKE ODSEKE
SREDNJIH TEHNIŠKIH ŠOL
PRIROČNIK ZA LESNE STROKOVNJAKE IN TEHNIKE

V LJUBLJANI 1949

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

UVOD

Že sam naslov dela se bo marsikomu zdel nenavaden. Čemu „Industrijska“ tehnologija? S tem naj bi bila poudarjena vsebina, ki obravnava tehnologijo mehanične predelave lesa za razliko od biološke tehnologije. Večina držav, naprednih v industrijski predelavi lesa, je ta naziv in razlikovanje že več ali manj usvojila, kar je razumljivo v zvezi z ogromnim napredkom in razvojem predelave lesa, ki je v zadnjih desetletjih postala samostojna industrijska panoga in zavzela tudi pri nas eno glavnih mest med ostalimi panogami industrije. Pri nas in tudi drugod je bila v desetletjih pred vojno predelava lesa privesek gozdarske, kemične ali strojne stroke. V teh pogojih seveda ni imela možnosti takega samostojnega napredka, do katerega je bila upravičena. Razvoj civilizacije in tehnike ji je šele dal tisto vlogo v gospodarstvu, ki ji pripada v zvezi z dvigom ljudske blaginje. Kako važna je ta naloga, je dokaz njen silno hiter razvoj zlasti po vojni.

Že ko me je zvezna vlada v letu 1946 poslala na študije in specializacijo v lesni industriji na Švedsko, v Francijo in drugam, sem šel z namenom, da bom vse napredne pridobitve drugih narodov v tej stroki in vse svoje znanje v čim večji meri nudil skupnosti. Zato čutim dolžnost, sodelovati pri vzgoji novih kadrov te tako važne panoge za naše gospodarstvo in nuditi gojencem ter operativcem lesne stroke učni pripomoček, ki bo koristil vsem — od delavca do strokovnjaka — ker vem, da so vsi željni znanja.

Razporeditev snovi je na eni strani več ali manj v skladu z najnovejšimi pridobitvami znanosti v predelavi lesa, ko je teorija sama dosegla že tak razvoj, da je to že predmet zase. Na drugi strani pa je zopet v skladu z učnimi, našim razmeram prilagojenimi načrti raznih že starejših srednjih in visokih šol te stroke v svetu, ki so se

na osnovi večletnih izkušenj dokopale do ugotovitve, da naj „Industrijska tehnologija lesa“ dá osnovo in splošne pojme o vsej predelavi lesa ter da naj bo hrbtenica pouka, iz katere naj izhajajo vsi ostali posebni in ože določeni predmeti (n. pr. žagarstvo, kemična predelava, mehanična obdelava v ožjem smislu, pohištveno in stavbena industrija, lesovina in vlaknina itd.). Še zdaleč pa ni tu zajeto vse znanje o lesni industriji, ampak je podana le osnova za nadaljnji študij.

V tem delu sem se trdno držal načela: teorijo čimbolj približati praksi. Zaradi tega se nisem spuščal v teoretiziranja in razvijanje zamotanih formul, ampak podajam le v praksi važno snov, ki jo skušam prikazati čimbolj preprosto. Trudil sem se zgostiti snov na čim manjši obseg, ker sicer bi se le-ta lahko razširila na mnogo večji obseg. Posledica te zgoščenosti snovi bo morda ta, da bo marsikomu snov na prvi pogled težka in slabo razumljiva. Pri tem je treba upoštevati, da je knjiga namenjena dijakom, ki jim predavatelj vsebino učne snovi podrobneje razlaga. Prepričan sem pa, da bo z nekoliko večjim trudom in poglobitvijo tudi samoukom možno stvar dojeti in jo koristno uporabiti v proizvodnji. Upam, da bodo tudi tečajniki in predavatelji na tečajih — lesnih in drugih strok — z uspehom uporabili ta učni pripomoček vsaj toliko časa, dokler ne dobimo drugih — ože določenih po snovi in namenu.

Snov sem skušal čimbolj prilagoditi našim razmeram. Tako je poglavje „O škodljivcih lesa in lesnih proizvodov“ precej razširjeno, ker je ravno ta problem pri nas postal zelo aktualen in važen za proizvodnjo. Izkoriščanja gozdov sem se lotil čisto na kratko, ker to snov obravnavajo podrobno gozdarski tehnikumi ali posebni tehnikumi za eksploatacijo gozdov.

Izrazoslovje v delu ni tako temeljito obdelano, kot bi to moralo biti. Upoštevati je, da je to eno prvih del te stroke in predmeta na slovenskem jeziku in da mnogi strokovni pojmi še niso prečiščeni, dognani in doživeti. Nisem se mogel odločiti za uvajanje novih izrazov, ki še niso doživeti v naših delovnih kolektivih, niti se ne smatram za tvorca novega izrazoslovja v stroki. To bi bila morda naloga določene za to poverjene skupine strokovnjakov. Vendar so se

izrazi, ki jih boste srečavali v delu, več ali manj razčiščevali med spodaj omenjenimi strokovnjaki in sodelavci. Prepričan pa sem, da bo to delo povzročilo med delovnimi kolektivi in strokovnjaki mnogo razprav, ki bodo dale pomembne pridobitve v strokovnem izrazoslovju in v stroki. Tudi pozitivna kritika dela je dobrodošla, saj bo pomagala do napredka in dajala iniciativo strokovnjakom za druga dela te stroke, ki jih tako zelo pogrešamo.

Ob koncu se zahvaljujem za sodelovanje z izvirnimi prispevki, za korekture, za pomoč v izrazoslovju in za strokovne nasvete tovarišem: ing. Žumru Alojzu, Gartnerju Janezu, dr. ing. Pipanu Rudolfu, ing. Šlandru Jožetu, ing. Čoklu Martinu, Brenčiču Franju in cand. ing. Flahu Franju. Pri tem naj omenim tudi zasluge tovarišev, ki so bili med iniciatorji ustanovitve lesno-industrijskega odseka STŠ, zlasti tovarišev ing. arh. Faturja in ing. arh. R. Kregarja, ki sta poleg drugih največ prispevala k premagovanju začetnih težav odseka. Ta odsek, prvi te vrste v FLR Jugoslaviji, ne pomeni samo vzgojo novih strokovnih kadrov, ampak je dal več življenja in aktivnosti lesno-industrijski stroki v celoti ter pospešuje njen vsestranski razvoj, spodbuja iniciativo in sili k reševanju mnogih strokovno-gospodarskih problemov.

Ing. Jerman Janez